

یادآوری اهمیت «عباس کیارستمی بودن» در چهارمین سالمرگ جهانی‌ترین چهره‌سینمای ایران

باد او را با خود برد

🗓️ **[پولاد امین]** نزدیک چهار سال از درگذشتش می‌گذرد اما در تمام این چهار سال -که بیش از نیمی از آن هم به بحث و دعوا درباره نوع و دلیل مرگش گذشته- نه تنها ذره‌ای از حجم حضورش در سینمای ایران کاسته نشده که برعکس؛ جای خالی‌اش وزن او را در این سینما بیشتر و عیان‌تر به ما یادآوری کرده‌است. عباس کیارستمی با هر متر و معیاری -حداقل در مجامع بین‌المللی- نماد سینمای ماست. معتبرترین جوایز بین‌المللی سینمای ما را به ارمغان آورده و از آن مهم‌تر احترام بزرگان سینمای دنیا را به خودش و سینمایش و سینمای ما جلب کرده. حالا اما چهار سالی می‌شود که نیست. نبودن البته در مقیاس هنرمندی چون کیارستمی معنای دیگری دارد؛ نبودن برای عباس کیارستمی یعنی فیلم نمی‌سازد و دنیا را میهمان ضیافت نگاهش نمی‌کند. اما در همین چهار سال ده‌ها فیلم درباره‌اش ساخته شده، بی‌شمار مقاله و یادداشت درباره‌اش نوشته شده و بارها و بارها وزن حضورش در این سینما به‌سنجه گذاشته شده‌است. دور روز پیش تولد هشتادسالگی عباس کیارستمی بود و چند روز دیگر هم چهارمین سالمرگ این سینماگر است که بیش از ۴۰ فیلم سینمایی، کوتاه و مستند ساخت، چهار بار داور پنج بار نامزد و یک بار هم برنده نخل طلای جشنواره کن شد. او با ۳۲ دستاورد شخصی پرافتخارترین هنرمند ایران است.

می‌دیدوشهیدثالث تلخی‌هاوسپاهی‌هایشان را.

یک فیلم‌ساز باهوش

خیلی از مخالفان عباس کیارستمی -که در دوره زندگی‌اش او را کم‌آزادند- می‌گویند که او در بسیاری از جوانب از بسیاری دیگر از فیلم‌سازان ضعیف‌تر و حتی سطحی‌تر بود؛ اما با هوش‌زیادش این کمبودها را جبران می‌کرد. این عده سهراب شهیدثالث را مثال می‌زنند که اگر چه دنیای متمرکزتر و یک دست‌تری داشت، اما خود نیز در ورطه‌تر از زدی حاکم بر نگاهش فروغلتید و نتوانست نفوذ و تأثیرگذاری عباس کیارستمی را در دنیای سینما داشته باشد. محمدعلی سجادی با اینکه هوشمندی کیارستمی را رد نمی‌کند، اما می‌گوید که موفقیت او یک سره موهون این ویژگی نبوده است؛ «بله عباس کیارستمی خوب می‌دانست که در چه زمانی چه فیلمی بسازد تا دیده شود و موفق شود؛ یعنی او بیرون از قاب سینما هم برای خود موفقیت می‌ساخت. اما این دلیل نمی‌شود که نفوذ و تأثیرگذاری‌اش را بی‌ارتباط با فیلم‌هایش بدانیم، اتفاقاً هوش او در این بود که می‌دانست چه زمانی سراغ چه فیلمی برود؛ مثلاً در سال‌های قبل از انقلاب که هنر بومی و ایرانی و اصلا خود ایرانی‌ت گفتمان غالب بود، کیارستمی فیلم‌هایی مانند مسافر تجربه، نان و کوجه می‌سازد که تلاش‌هایی برای رسیدن به یک سینمای ایرانی هستند. در سال‌های نزدیک به انقلاب با درک تناقضات اجتماعی و نقش طبقه متوسط در اجتماع آن روزگار فیلم گزارش را می‌سازد که اصلا درباره آن طبقه است یاد ر سال‌های جنگ که دنیای می‌خواهد ببینند در اینجا چه خبر است. فیلمی مانند خانه دوست کجاست می‌سازد یا طعم گلاس. ببینید فیلم‌های کیارستمی بر خلاف آنچه به نظر می‌رسد، به شدت با شرایط سیاسی ما و کنج‌کاوای جهانی‌گره خورده‌اند -و این یکی از ارزاهای موفقیت او در فستیوال‌های مختلف است.»

هنرمند چندوجهی

یکی از ویژگی‌های عباس کیارستمی وجه آرتیستیک او بود. هنرمندی که ابزار کارش هنر بود و خود را در یک وادی، محدود نکرده بود. کیارستمی زمانی که می‌خواست فیلم بسازد، می‌ساخت اما زمانی که مقدر نمی‌شد، با موضوع و مضمونش در قالب فیلم نمی‌گنجید عکس می‌گرفت، نقاشی می‌کرد، شعر می‌گفت. گفته‌های محمدعلی سجادی درباره این ویژگی کیارستمی می‌تواند جالب باشد. او خود این ویژگی را در کارنامه‌اش دارد و خود را در سینما محدود نکرده. محمدعلی سجادی علاوه بر حدود بیست فیلمی که ساخته، رمان نوشته، شعر سروده و چندین نمایشگاه تجسمی برگزار کرده‌است، می‌گوید: «عباس کیارستمی آدم جست‌وجوگری بود و من این خصیصه‌اش را دوست دارم. اینجا قصد ارزیابی و نقادی ندارم و نمی‌گویم که آیا کارهایش را دوست داشتم یا نه که این بحث دیگری است. اما فارغ از این جنبه، همین که مدام در حال جست‌وجو بود، او را ارزشمند و جذاب می‌کند. او یک شخصیت نوجو، همیشه تازه و تریس بود که از نقد شدن نمی‌ترسید.» 📌

منتشر شد

گفت‌وگوی گادفری چشایر با کیارستمی به ترجمه صالح نجفی

این کتاب یادداشتی از احمد کیارستمی فرزند این کارگردان فقید نیز آمده که به رابطه پدرش و گادفری چشایر اشاره می‌کند: «گادفری در طی چند سفری که در طول یک دهه به ایران داشت، رابطه‌ای با پدرم برقرار کرد که کمتر دیده بودم بین پدرم و دیگر نویسندگان شکل بگیرد. به گمانم علتش توانایی گادفری برای فراتر رفتن از سطح است؛ دیدگاه‌ها و تفسیرهای بی‌همتای او. گادفری وقتی محیط داستان‌ها را در نظر می‌آورد، این توان را دارد که از کلیشه‌ها دور بماند. گادفری به دنبال اثر انگشت شخصی می‌گردد که داستانی معمولی را ویژه می‌کند؛ و این دقیقاً کاری است که پدرم با فیلم‌هایش می‌کرد. همین نکته است که در این کتاب خواهید یافت؛ گفت‌وویی دلچسب و نشاط‌بخش با عباس، گفت‌وگویی جاندار و مایه‌ور که هیچ نشانی از کلیشه‌ها در آن نمی‌بینید.» گفتنی است که گادفری چشایر منتقد و یکی از بنیانگذاران اصلی مجله معروف «اسپکتر» تا کنون در دو مستند «عباس کیارستمی: هنر زندگی» و «عباس کیارستمی: یک گزارش» نیز حضور داشته و در طول سالیان مقالات متعددی درباره سینمای ایران نوشته است. 📌

...

منهای سینما

• کتاب «ایچی‌گوایچی‌به» نوشته هکتور گارسیا و فرانسس میرالس با ترجمه قاسم یوسفی به‌تازگی راهی بازار شده‌است. این کتاب با عنوان فرعی «هنر بهره‌بردن از لحظات زندگی به سبک ژاپنی» در نشر ترنگ منتشر شده‌است. در معرفی ناشر از این کتاب آمده‌است: «اصطلاحات ژاپنی که در این کتاب ذکر می‌شوند هیچ معادلی به زبان انگلیسی ندارند اما «ایچی‌گوایچی‌به» را می‌توان «یک بار، ملاقات» و همچنین «در این لحظه، فرصت» ترجمه کرد. این معنا هابه‌مامی‌گویند که هر ملاقات، هر آنچه تجربه می‌کنیم، گنجی‌نیایاب است که هرگز به همان نحو تکرار نخواهد شد. بنابراین اگر اجازه دهیم که بدون لذت بردن از آن باز دست‌مان برود، آن لحظه را برای همیشه از دست داده‌ایم.» 📌

روی خط سینما

• قدیمی‌ترین جشنواره سینمایی جهان در حال آماده‌سازی برای برگزاری کاملاً فیزیکی همراه با مراسم فرش قرمز در ماه سپتامبر است. کاخ جشنواره در جزیره لیدو (محل برگزاری جشنواره ونیز) بازگشایی شده و کارکنان جشنواره مشغول کار در ادارات خود هستند و قرار است در تاریخ بیست‌وهشتم جولای (هفتم مرداد) هم فهرست فیلم‌های حاضر در جشنواره اعلام شود؛ البته احتمالاً به صورت مجازی. هفتاد و هفتمین جشنواره فیلم ونیز از تاریخ دوم تا دوازدهم سپتامبر (دوازدهم تا بیست‌ودوم شهریور) برگزار می‌شود. ایتالیا از سوم ماه ژوئن (چهاردهم خرداد) و پس از چند ماه قرنطینه مجوز ورود گردشگران اتحادیه اروپا را به این کشور صادر کرد اما در مقطع کنونی ورود گردشگران آمریکایی و اتباع دیگر کشورهای غیراروپایی به این کشور ممنوع است. 📌

• مایکل کیتون، بازیگر نامزد اسکار، برای بازی مجدد در نقش بتمن مشغول مذاکره با کمپانی برادران وارنر است. کیتون که پیش از این در فیلم‌های «بتمن» و «بتمن باز می‌گردد» ساخته تیم برتون در نقش این شخصیت ابرقهرمانی بازی کرده بود در حال مذاکره با کمپانی برادران وارنر است تا در فیلم جدید «فلش» بار دیگر در این نقش ظاهر شود. در این فیلم جدید که اندی موسکیتی کارگردانی آن را برعهده داشته‌است، از ازمیلر برای بازی در نقش «فلش» انتخاب شده‌است. 📌

• مهتاب کرامتی به فیلم سینمایی «صحنه‌زی» به کارگردانی علیرضا صدقی پیوست. صدقی قصد دارد دومین تجربه بلند سینمایی خود را پس از «بی‌وزنی» در فضایی متفاوت با اثر اول خود و سینمای اجتماعی موجود تجربه کند و در این زمینه فیلم‌نامه «صحنه‌زی» را طراحی کرده و به نگارش درآورده‌است. 📌

دیالوگ

میکائیل شهرستانی، هنرمند و مدرس تئاتر: «هم جان مخاطب و هم جان اعضای گروه برایم بسیار مهم است و در این دوشب که اجرای‌مان را از سر گرفته‌ایم، همه کوشش‌مان بر رعایت پروتکل‌ها بوده و از دوستی خواستم تا پیش از ورود تماشاگران تب‌آنان و همین‌طور تب اعضای گروه را چک کند اما حتی نیمی از ظرفیت سالن هم پُر نشده‌است. تاوان سالم زندگی کردن در کشور ما این است که بعد از ۳۸ سال فعالیت هنری باید صورت خود را با سیلی سرخ‌نگه داری. اگر من نیز مانند برخی از همکارانم راه ارتزاق دیگر و منبع درآمد کافی داشتم، در خانه می‌نشستم و بر سر جان و سلامتی خود ریسک نمی‌کردم.» 📌

امیردژاکام، کارگردان تئاتر: «پیش از کرونا تصمیم داشتم نمایش تازه‌خود «ایوب خان» را در مناظر طبیعی و در کنار مکان‌های تاریخی اجرا کنم حالا بعد از وقوع چندین آتش‌سوزی در جنگل‌ها تصمیم گرفته‌ام این نمایش را در مجاورت یکی از جنگل‌های سوخته هم اجرا کنم. این نمایش تقریباً آماده اجراست. شورای نظارت و ارزشیابی مرکز هنرهای نمایشی آن را تصویب کرده و مجوز نیروی انتظامی را هم داریم. در حال حاضر هم مشغول هماهنگی برای اجرای نمایش در کنار یکی از جنگل‌های سوخته هستیم.» 📌

وحید صداقت، کارگردان مستند «صحنه‌هایی از یک جدایی»: «قرار بود از فیلم‌هایی که بعد از بازگشایی دوباره سینماها متقاضی اکران می‌شوند، حمایت شود اما گویا حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد یا هر جای دیگری شامل حال فیلم‌های هنرو تجربه نمی‌شود. امیدوارم سینما هنر و تجربه بخش اکران آنلاین را راه‌اندازی کند تا فیلم‌هایی که به واسطه این گروه اکران می‌شوند، از طریق اکران آنلاین هم در دسترس مردم قرار بگیرند تا مردم به سمت و سوی دو یا سه شبکه آنلاینی نروند که از فیلم‌های مستقل هنر و تجربه حمایت نمی‌کنند.» 📌

خبر آخر

فردوس کاویانی این روزها کتاب و سناریو می‌خواند

پسر فردوس کاویانی می‌گوید که حال پدرش این روزها خیلی بهتر است اما به دستور پزشک استراحت می‌کند و بیماری‌اش هم تحت کنترل است. اردیبهشت سال ۱۳۹۶ بود که فردوس کاویانی برای شرکت در مراسم بزرگداشت خود در «شب بازیگر» خانه تئاتر به تئاتر شهر آمد ولی چهره زنجور و بیماراش مهم‌ترین تصویری بود که از آن مراسم ثبت شد. بعد هم مشخص شد که این هنرمند دچار بیماری پارکینسون شده‌است و پزشک نیز ملا حظاتی را برای ایشان تجویز کرده‌است از جمله اینکه دچار هیجانات نشود. آرتین کاویانی هم دیروز درباره وضع این هنرمند به ایستنا گفت که این روزها حواس‌مان هست که کمتر بیرون برود و خودمان هم سعی می‌کنیم در رفت‌وآمد‌های او مراقبت بیشتری داشته باشیم؛ «خیلی از دوستان و همکاران پدر لطف دارند و تماس می‌گیرند که بخواهند با ایشان صحبت کنند یا به دیدارشان بیایند ولی به دستور پزشک بهتر است چندان این کار انجام نشود. درواقع پیشنهاد دکتر این است که صحبت یا کاری که ممکن است دچار هیجان‌شان کند، انجام نشود. پدرم بیشتر مشغول کارهای روزمره و خواندن کتاب و سناریو است. یکی از علاقه‌مندی‌هایش مطالعه دوباره سناریوهای قدیمی کارهای خودشان است؛ به‌خصوص تئاترها که وقتی خود من بعضی از آنها را می‌خوانم، با توجه به اینکه در زمان اجرایشان سن کمی داشتم یا اصلاً آنها را ندیده بودم، می‌بینم که آثاری بسیار قوی بودند.» 📌

